

DOSSIER DE PREMSA

SUMER
I EL
PARADIGMA
MODERN

28.10.2017–
21.1.2018
FUNDACIÓ
JOAN MIRÓ

Fundació Joan Miró

* *J. Miró* Barcelona

Fundación **BBVA**

*Hi ha un camí en la història de l'art que ens duu fins a Mesopotàmia.
Salta per damunt d'Orient, dels maies i dels indis nord-americans.
En aquest camí hi ha Duchamp. Hi ha Cézanne. Hi ha Picasso i els
cubistes; hi ha Giacometti, Mondrian i tants i tants més;
civilitzacions senceres. Diguem que aquest camí va i ve de
Mesopotàmia des de fa potser cinc mil anys, de manera que no té
sentit citar noms.*

Willem de Kooning

Índex

Nota de premsa
Comissari
Plànol de l'exposició
Àmbits: extracte del text comissarial i selecció d'obra
Llista completa d'obres
Artistes i procedència de les obres
Publicació
Activitats
Informació general

Nota de premsa

Sumer i el paradigma modern

Fundació Joan Miró

28 d'octubre de 2017 – 21 de gener de 2018

Comissari: Pedro Azara

Amb el patrocini de Fundación BBVA

La Fundació Joan Miró presenta *Sumer i el paradigma modern*, una exposició que investiga l'atracció i la influència que les arts de la Baixa Mesopotàmia van exercir en alguns dels artistes més destacats del segle XX.

La mostra, patrocinada per la Fundación BBVA i comissariada per Pedro Azara, pren com a punt de partida les importants troballes arqueològiques extretes dels jaciments de l'actual sud de l'Iraq durant el període d'entreguerres.

Amb una quinzena d'aquests rellevants objectes antics procedents de les principals col·leccions europees públiques i privades, i més d'un centenar de documents, entre fotografies, llibres, catàlegs i revistes, l'exposició reconstrueix l'apassionant procés a través del qual aquestes restes arqueològiques passen de ser percebudes com a artefactes etnogràfics a ser apreciades com a obres d'art.

***Sumer i el paradigma modern* connecta aquest conjunt de peces amb més de seixanta obres modernes i contemporànies, entre pintures, escultures, gravats i vídeos, d'artistes com Willem de Kooning, Alberto Giacometti, Joan Miró, Willi Baumeister, Henry Moore, Barbara Hepworth o Le Corbusier, entre d'altres.**

El visitant experimentarà el fort impacte que aquests descobriments van tenir en alguns dels artistes fonamentals del segle passat i podrà resseguir l'empremta que van deixar en el desenvolupament del llenguatge artístic des de la modernitat fins als nostres dies.

Barcelona, 26 d'octubre de 2017. *Sumer i el paradigma modern* revisa l'estreta relació entre el conjunt de troballes arqueològiques que van emergir durant les primeres dècades del segle passat dels jaciments de l'actual sud de l'Iraq i l'eclosió dels llenguatges artístics de la modernitat, aprofundint en un aspecte específic del fenomen del primitivisme en la història de l'art occidental.

La Fundación BBVA patrocina aquest projecte impulsat per la Fundació Joan Miró, que ha comptat amb la tasca comissarial del comissari Pedro Azara (Bois-Colombes, França, 1955), arquitecte, professor d'Estètica a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de la Universitat Politècnica de Catalunya i expert en cultura antiga. Per Azara, «aquesta exposició mira de trobar una resposta a la fascinació moderna per artefactes del Pròxim Orient antic, enunciant què van veure en aquests objectes els artistes de l'època, per què s'hi van interessar, què esperaven de la interpretació, a través d'obres plàstiques i escrites, d'aquestes obres del passat, llunyanes i, tanmateix, es diria que encarades cap al present».

Conegut com a art sumeri, el corpus de troballes arqueològiques procedents del sud de l'Iraq, sota mandat britànic des de la caiguda de l'Imperi otomà fins al final de la Primera Guerra Mundial, es va convertir en el focus d'atenció per a historiadors, antropòlegs i intel·lectuals a partir de finals dels anys vint. La seva apreciació dels objectes i materials que procedien d'aquella regió va ser fonamental per atorgar-los l'estatus d'obres d'art. Paral·lelament, les troballes van influir en el desenvolupament d'un llenguatge característic de l'art modern, com es pot observar a l'obra d'alguns dels artistes fonamentals del segle passat, des de Henry Moore fins a Joan Miró, passant per Alberto Giacometti, Willi Baumeister o Willem de Kooning. *Sumer i el paradigma modern* posa en relleu la connexió que va existir entre aquest important episodi arqueològic i la història de l'art i el pensament del segle XX fins al desmantellament del sistema colonial posterior a la Segona Guerra Mundial.

La mostra inclou, principalment, obres antigues i modernes, així com documents que han mitjançat entre ambdues i han permès als artistes entrar en contacte amb obres mesopotàmiques no sempre exposades en el període d'entreguerres. En concret, la Fundació Joan Miró exhibeix un conjunt de gairebé 200 peces, entre abundant documentació de diversa índole, mostres arqueològiques mesopotàmiques significatives, així com obres modernes d'entre finals dels anys vint i principis dels seixanta, d'artistes com Willem de Kooning, Alberto Giacometti, Henry Moore, Barbara Hepworth, Joan Miró, Henri Michaux, Juan Batlle Planas, David Smith, Willi Baumeister, Constant Nieuwenhuys o Le Corbusier. L'exposició conclou amb una mostra testimonial d'art contemporani inspirat per la situació actual de la zona, amb obres de Francis Alÿs i Anselm Kiefer.

Sumer i el paradigma modern es desplega en quatre àmbits temàtics que analitzen la recepció, apropiació i reelaboració que els artistes moderns van fer d'aspectes com ara els mites, l'escriptura, la composició o la figuració mesopotàmics, i investiga els motius pels quals es van convertir per a ells en models ètics i estètics. Aquesta minuciosa anàlisi central ve precedida per una introducció sobre el descobriment i la promoció de

Sumer a Occident i desemboca en un epíleg sobre l'estat actual dels jaciments arqueològics de l'Iraq en el marc de la situació geopolítica de la zona, a través de la lent l'art contemporani.

Durant l'època d'entreguerres, la divulgació acadèmica i mediàtica de les troballes arqueològiques a Síria i a l'Iraq va ser en si mateixa font d'inspiració per als artistes moderns, donada la relativa escassetat d'oportunitats d'accedir a la contemplació directa de les obres. *Sumer i el paradigma modern* sosté que la mirada i les obres d'aquests artistes van ser sovint el resultat de la interpretació de tots aquells documents, subratllant la importància d'aquesta mediació. Catàlegs, revistes, llibres, postals, fotografies, cartells i altres suports exhaustivament representats a la primera sala de l'exposició i al llarg de la mostra van expandir la presència de les obres mesopotàmiques antigues en l'imaginari col·lectiu de l'època i van abonar l'enorme interès dels artistes de les avantguardes, àvids de trobar nous referents més enllà del marc clàssic. Per Azara, aquestes obres «semblaven proporcionar respostes vàlides a preguntes plantejades a la primera meitat del segle XX pertinents encara en l'actualitat».

Concretament, en el seu segon àmbit, l'exposició aborda la influència dels mites i epopeies de la Baixa Mesopotàmia, una iconografia nova a finals del segle XIX convertida en motiu recurrent a Occident fins a l'actualitat. La traducció de textos mesopotàmics i la difusió de mites com la bíblica torre de Babel o el *Poema de Gilgamesh* —narració èpica en vers de la història del rei d'Uruk— van divulgar un imaginari sobre la condició humana que va interessar als artistes representats en aquest espai, com es pot veure, per exemple, a l'obra del pintor alemany Willi Baumeister. Per la seva banda, el mite de la torre de Babel, actualitzat amb el descobriment dels fonaments del zigurat de Babilònia a principis del segle XX, va influir en les utopies pictòriques de l'artista holandès Constant Nieuwenhuys i fins i tot en l'arquitectura monumental moderna de Le Corbusier, tal com es pot apreciar en aquest àmbit.

A continuació, la tercera secció de la mostra se centra en l'escriptura cuneïforme, molt valorada primer pels museus arqueològics occidentals i posteriorment pels artistes del moment. A finals dels anys vint, artistes com Henri Michaux i Batlle Planas es van fixar en la grafia dels signes cuneïformes —que no llegien— per compondre una escriptura personal, representada en aquest espai, que pretenia reflectir, sense cap mediació, l'essència de les coses.

L'herència del sistema compositiu sumeri en l'art fins als nostres dies ocupa la quarta secció de la mostra, estretament vinculada amb l'anterior i, per aquest motiu, presentada a la mateixa sala. Poc abans de la Segona Guerra Mundial, l'escultor David Smith va descobrir a Atenes un tipus d'objecte que desconeixia: els segells cilíndrics mesopotàmics, que, en rodar sobre una matèria tova, imprimien tantes vegades com es volgués les escenes gravades en negatiu a la seva superfície. Les composicions resultants depenien de com s'imprimien i oferien una imatge lliure de les convencions compositives clàssiques, en què Smith es va basar per a l'execució d'uns medallons que denunciaven la violència de la guerra. Les medalles de David Smith, entre altres obres,

s'exposen en aquest àmbit juntament amb tres segells cilíndrics sumeris procedents del Musée du Louvre.

Per les sales sumèries del Louvre s'hi havia passejat amb molta freqüència Joan Miró a la recerca d'un «impacte» visual, tal com va revelar el 1963 el mateix artista a l'historiador Pierre Schneider. Les estàtues del rei neosumeri Gudea, trobades a principis del segle XX, les efígies de divinitats femenines i les estàtues votives d'orants descobertes als anys trenta a la vall de Diyala, havien captivat ja anys abans escultors com Henry Moore o Alberto Giacometti. A la cinquena secció, l'exposició es deté en els llaços entre la figuració mesopotàmica i les obres d'aquests artistes, i descriu com l'estatuària sumèria entra a formar part de l'imaginari de l'art occidental a partir de la seva divulgació en revistes com *Documents* i *Cahiers d'art* i, molt especialment, gràcies a les fotografies en blanc i negre d'Horacio Coppola. Una important col·lecció d'aquestes imatges acompanya en aquest àmbit rellevants obres escultòriques sumèries procedents del Musée du Louvre i el British Museum, com ara el Cap de Gudea (c. 2120 aC) o un orant de pedra (c. 2500 aC), entre d'altres. Aquestes peces arqueològiques s'exhibeixen al costat d'obres directament inspirades en elles de Miró, Giacometti, Moore, Barbara Hepworth o Willem de Kooning, representat en aquesta sala amb un gran dibuix acolorit del 1952 procedent del Centre Pompidou.

L'últim àmbit de l'exposició porta per títol «Les estàtues també moren», en referència al documental d'Alain Resnais i Chris Marker del 1953 sobre l'espoli artístic colonial i la relació problemàtica entre escultura antiga i exhibició. Sota aquest epígraf, l'exposició conclou amb una mostra testimonial d'art contemporani relacionat amb la situació dels jaciments arqueològics del sud de l'Iraq en el context geopolític actual, amb una pintura del 1981 de l'artista alemany Anselm Kiefer titulada *Gilgamesh i Enkidu al bosc de cedres II* i *Color Matching. Mosul, Iraq*, una projecció del 2016 de l'artista belga Francis Alÿs.

El projecte expositiu es completa amb un programa d'activitats específic i una publicació que inclou: el text comissarial de Pedro Azara, un text de Marc Marín sobre l'impacte de l'art sumeri en l'obra de Joan Miró, un article de Brigitte Pedde que aborda la influència de l'art del Pròxim Orient antic en la trajectòria del pintor alemany Willi Baumeister i un assaig de Zainab Bahrani que exposa els vincles entre l'art sumeri i l'art d'avantguarda.

La mostra es presenta a la Fundació Joan Miró entre el 26 d'octubre del 2017 i el 21 de gener del 2018. A *Sumer i el paradigma modern*, el visitant reviurà el viatge a través de tres mil·lennis que els artistes de les primeres avantguardes van emprendre a la recerca de les formes i els signes primigenis de l'art.

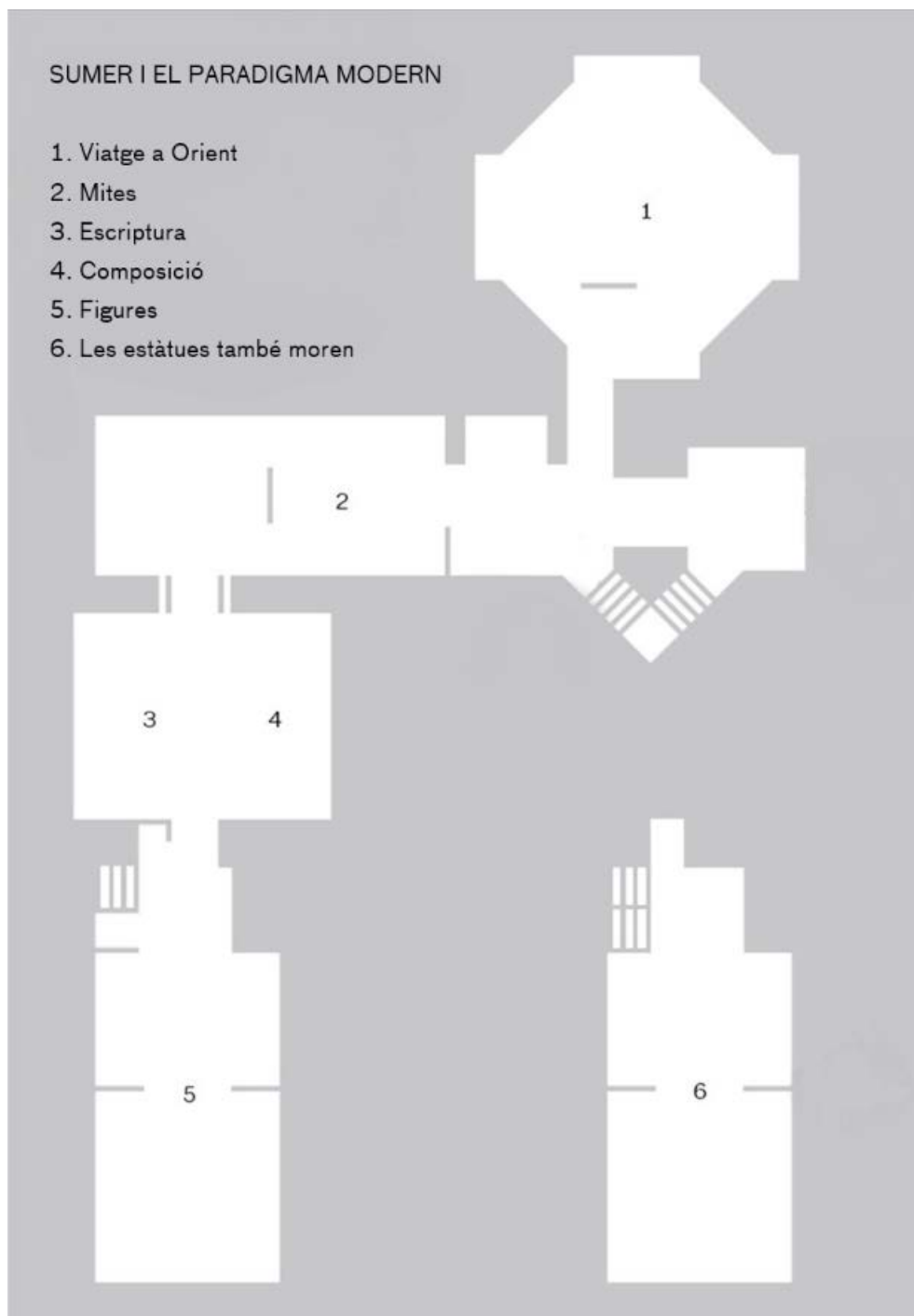
Pedro Azara. Foto: Pere Pratdesaba © Fundació Joan Miró, Barcelona

Pedro Azara Nicolás (Bois-Colombes, França, 1955), arquitecte i professor d'Estètica a l'Escola d'Arquitectura de Barcelona, és també un especialista en cultura antiga. La seva formació fa que sigui un arqueòleg inusual i proporciona un enfocament molt valuós per investigar els orígens de les eines d'interpretació de la civilització.

Ha comissariat diverses exposicions, entre les quals figuren: *Les cases de l'ànima* (CCCB, Barcelona, 1997), *L'última mirada* (MACBA, Barcelona, 1997), *Abans del diluvi. Mesopotàmia, 3500-2100 aC* (CaixaForum, Barcelona, 2012), *Ciutat del miratge: Bagdad, de Wright a Venturi* (COAC, Casa Àrabe, Centre of Architecture, Society of Architects, Riwad Biennale, Barcelona, Madrid, Boston, Nova York i Ramallah, 2008-2012), *Mediterrani. Del mite a la raó* (Barcelona, Madrid, 2014) i *From Ancient to Modern. Archaeology and Aesthetics* (ISAW, Nova York, 2015).

Azara també és autor de diversos llibres, com *Imagen y olvido. El arte como engaño en la filosofía de Platón* (Siruela, Madrid, 1995) o *Castillos en el aire. Mito y arquitectura en Occidente* (Editorial Gustavo Gili, Barcelona, 2002). Com a part del seu treball científic, ha participat en diverses expedicions arqueològiques a Síria i l'Iraq.

Plànol de l'exposició

Àmbits

Extracte del text comissarial i selecció d'obra comentada

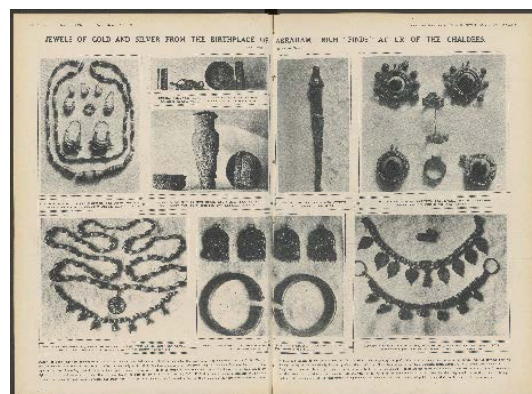
1. Viatge a Orient

(sala 1)

Sumer i el paradigma modern és una exposició sobre el descobriment, l'exploració i l'explotació occidentals del Pròxim Orient antic; sobre la divulgació i promoció posteriors de les troballes per mitjà de la premsa, de conferències i d'exposicions, i, finalment, sobre la recepció per part d'alguns artistes moderns, principalment surrealistes (Georges Bataille, el primer Henry Moore, el primer Alberto Giacometti, el primer David Smith, Willi Baumeister, Joan Miró i Henri Michaux, entre d'altres), d'obres de la Baixa Mesopotàmia. Aquestes obres van ser extretes per grans missions arqueològiques en el període d'entreguerres, quan el Pròxim Orient estava dividit en colònies i mandats occidentals.

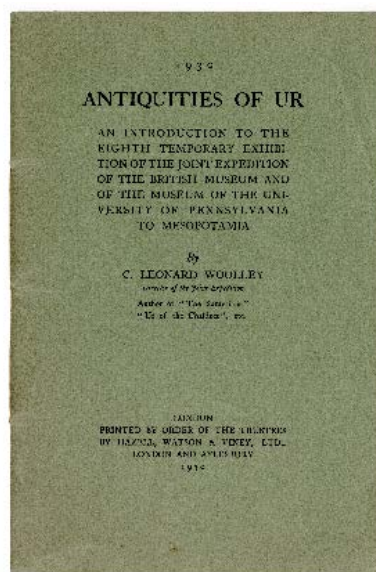
Considerat com un art primitiu i anònim, igual que les arts maies, ciclàdiques, africanes o australs, l'art plàstic i literari sumeri es va interpretar com una mostra de creació «primigènia», no mediatitzada pel llenguatge, sinó expressada en formes i grafies que exposaven directament la «veritat» de les coses, les coses «en si». Per la majoria d'estudiosos les obres i els relats sumeris, les imatges i els mites, eren l'origen de l'art occidental —*La historia empieza en Sumer* va ser el títol, en l'edició en castellà, d'un cèlebre text divulgatiu de Samuel Noah Kramer—, mentre que per d'altres no tenien res a veure, per sort, amb l'«Art»: no eren objectes de mercadeig —com qualsevol obra exposada en una col·lecció—, sinó obres vives, que intercedien amb l'invisible i eren capaces d'influir sobre les comunitats que les havien creat o en què s'havien erigit.

The Illustrated London News,
17th March, 1923
Revista
Zentralbibliothek Zürich

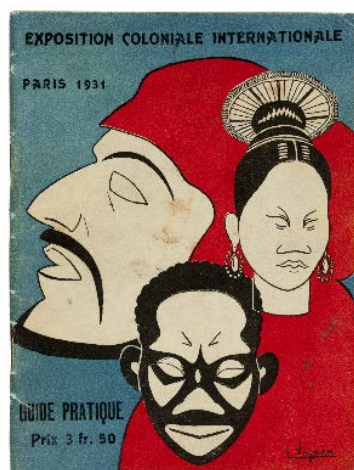
La descoberta de Howard Carter de la tomba de Tutankamon, el 1924, va tenir una gran repercussió a escala mundial. Els responsables de missions arqueològiques al Pròxim Orient van recórrer, aleshores, als mitjans gràfics per anunciar les seves descobertes al gran públic, amb l'objectiu d'aconseguir recaptar fons privats per a les seves excavacions.

Catàleg de l'exposició
Antiquities of Ur. Londres, 1930
Col·lecció particular

La missió anglo-nord-americana destinada a la ciutat sumèria d'Ur, als anys vint i trenta, encapçalada pel britànic Charles Leonard Woolley, va ser, potser, la més important del Pròxim Orient abans de la Segona Guerra Mundial, tant pel nombre de participants com per l'extensió del jaciment i la rellevància de les seves descobertes. Entre aquestes destaquen les tombes reials amb voltes ogivals (c. 2600 aC), els aixovars funeraris d'or i els sacrificis humans en honor als difunts. Woolley va divulgar els seus treballs a través de monografies, memòries arqueològiques i articles de premsa, entre d'altres, amb l'objectiu d'incentivar les donacions privades per a les seves excavacions.

Guia de l'Exposition Coloniale
Internationale. París, 1931
Col·lecció particular

Les nombroses exposicions colonials organitzades a ciutats europees (París, Londres i Marsella, entre d'altres) entre el 1850 i la Segona Guerra Mundial van mostrar els «béns» aportats pels poders colonials (museus d'art i d'arqueologia), els quals els van descobrir i protegir. El trenta per cent de les troballes romanien a la colònia un cop descobertes, mentre que la resta pertien cap als museus occidentals, que competien per la possessió d'obres mestres de l'antiguitat.

Els textos mesopotàmics, redactats en llengües desconegudes fins al segle XIX, van ser descoberts i traduïts de forma tardana. Malgrat això, el mite de la torre de Babel es coneixia des de temps antics. Aquesta estructura arquitectònica, símbol bíblic de l'ambició humana —i de l'amenaça que constituïa per a la supremacia divina—, estava basada en l'existència, real aquesta vegada, del zigurat del gran temple de Babilònia.

La torre de Babel, motiu recurrent en l'art i l'arquitectura occidentals, va dotar els primers gratacels de certa càrrega simbòlica o cultural. Ciutats en alçada, com Nova York, van poder veure's inspirades en Babilònia. Arquitectes com Le Corbusier i Loos van recórrer a la tipologia del zigurat —i a la simbologia de la torre de Babel— per a projectes ambiciosos que simbolitzaven la barreja babèlica de llengües, com un hotel gegantí o bé un museu que hauria hagut d'atresorar tots els sabers artístics, científics i tècnics del món, com el projecte de Le Corbusier a Ginebra, el Mundaneum, del 1928.

La figura del zigurat es va associar al món bíblic degut al relat del diluvi universal que conté, anterior, de fet, al que narra la Bíblia. El mateix passa amb el *Poema de Gilgamesh*. Aquesta epopeia sumèria —que no va estar a l'abast del gran públic fins a la Segona Guerra Mundial— narra el viatge iniciàtic, real i metafòric, que va permetre al violent i superb Gilgamesh, rei d'Uruk, assumir la seva condició mortal i allunyar-se, fins a cert punt, dels poders sobrenaturals que li volien mal i que, com ell intuïa, eren fal·libles. Finalment, el rei arriba a l'assumpció de la condició humana i la posada en dubte de la tradició, després de violents enfrontaments amb els altres, amb els déus i amb si mateix. El *Poema de Gilgamesh* narra una batalla constant, tant interior com amb el destí. Potser no va ser casual que artistes com Baumeister, durant la Segona Guerra Mundial, miessin de trobar respostes a la ceguesa humana i la seva capacitat de destruir i destruir-se en un text considerat aleshores com el més antic de la història. Enmig d'un Berlín assolat per les bombes i la violència militar i policial, divinitats violentes com Ishtar i figures conflictives com Gilgamesh, capaces de sobreposar-se a la seva ambició, mostraven que el que succeïa al món era l'etern retorn de l'horror, un horror del qual no es podia sortir (fins un nou ingrés).

Willi Baumeister

Gilgamesch und Ishtar, 1947

Archiv Baumeister im Kunstmuseum
Stuttgart

© Willi Baumeister, VEGAP, 2017

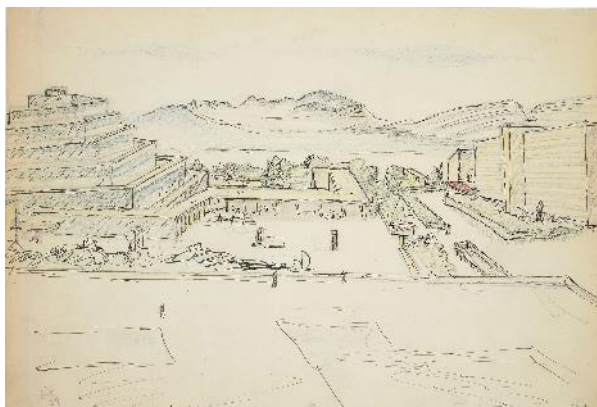
El pintor alemany Willi Baumeister va il·lustrar reiteradament el *Poema de Gilgamesh*, narració en vers sobre les peripècies del rei sumeri. Després de la Segona Guerra Mundial, Baumeister va reprendre les seves obres inspirades en mites mesopotàmics. La visió i el to van canviar. Hi va introduir el color. Gilgamesh ja no era un rei dictatorial enfrontat al món i a si mateix, sinó un humà conscient de la seva condició, però orgullós de la seva obra: les muralles de la seva ciutat, Uruk, que va manar construir, i que el sobreviurien.

Le Corbusier

Mundaneum, Musée Mondial,
Ginebra, 1929

Fondation Le Corbusier, París

© Le Corbusier, VEGAP, 2017

El Mundaneum és un projecte no construït, del 1929, de l'arquitecte suís Le Corbusier per a la recentment creada Societat de les Nacions a Ginebra. Comprèn un museu en què les arts del món (arts útils i sagrades, imatges i utensilis) es descobreixen en un recorregut descendent continu a través d'una rampa en espiral dins d'una monumental piràmide escalonada, inspirada tant en les cultures precolombines com en les assíries i babilòniques.

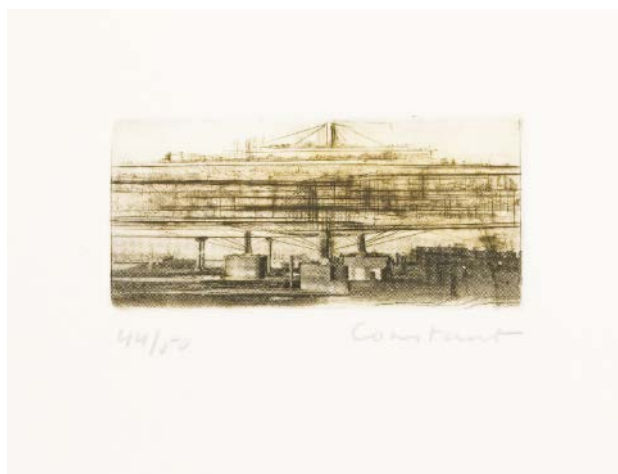
Constant Nieuwenhuys

Secteur / Secteurs, 1970

Col·lecció MACBA

Fundació MACBA, Col·lecció Fundació Repsol

© Constant Nieuwenhuys, VEGAP, 2017

Constant Nieuwenhuys

Détail d'un Secteur, 1970

Col·lecció MACBA

Fundació MACBA, Col·lecció Fundació Repsol

© Constant Nieuwenhuys, VEGAP, 2017

New Babylon és un projecte utòpic de l'artista holandès Constant Nieuwenhuys, pensat per ser construït en (sobre) ciutats ja existents, com ara Barcelona. Aquesta utopia arquitectònica de les dècades del 1950 i el 1960 és l'antítesi de la visió babilònica surrealista: imatge positiva, en aquest cas, de la concentració humana, en estructures piramidals modulars deslligades de la terra i la natura, en les quals treball i oci, estada i passeig, no es diferencien, i que els habitants poden modificar a voluntat.

3. Escriptura

(sala 3)

«... una escriptura cuneïforme, la fórmula eternament vertadera, d'aquesta alegria desconeguda, l'esperança mística de l'Àngel escarlata del matí». (Marcel Proust)

Les tauletes amb escriptura cuneïforme van ser particularment apreciades pels museus arqueològics occidentals. Artistes com Henri Michaux es van interessar per aquesta escriptura «primera» en què els signes eren pràcticament representacions gràfiques de les coses. Els dibuixos no es podien llegir, ja que no es traduïen en sons ni paraules, de manera que el seu significat raïa en la seva forma i distribució, en la seva manera de relacionar-se els uns amb els altres. Els textos s'interpretaven «visualment»; la seva contemplació —o la seva repetició— permetia saber què explicaven. Aquest tipus d'escriptura permetia transcriure qualsevol llengua, fins i tot una d'originària: la llengua universal —compartida per tots— que Michaux buscava.

Henri Michaux

1950

Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Obra adquirida gràcies a Fundació Catalana Occidente
© Henri Michaux, VEGAP, 2017

Potser inspirat pels llibres de Thureau-Dangin i per certes obres de Paul Klee amb jeroglífics i signes cuneïformes (Picasso també va dibuixar signes semblants), Henri Michaux va compondre els seus alfabetos amb signes inventats que recorden tant les primeres escriptures del Pròxim Orient com les d'Orient Llunyà. Es tracta d'escriptures personals, compostes a mode de dibuixos d'allò a què es refereixen, tot escurçant la distància entre els signes i el que representen.

Juan Batlle Planas

Mostra d'escriptura, s. d.

Col·lecció particular

Malgrat que sembla que Henri Michaux i Juan Batlle Planas no es van trobar a Buenos Aires a la dècada del 1930, l'artista surrealista argentí va compondre una sèrie curta de dibuixos a tinta, mai exposats, amb escriptures inventades properes a la cuneïforme. Alguns d'ells sobre fulls impresos amb publicitat sobre l'Iran.

4. Composició

(sala 3)

Els segells cilíndrics, objectes característics del Pròxim Orient antic, han adquirit modernament una importància que potser no van tenir en l'antiguitat. La raó és senzilla: es tracta dels suports d'imatges més antics que ens han arribat. La composició de les figures tallades es desenvolupa en negatiu sobre la superfície del cilindre, sense límits definits, ja que aquests depenen del punt d'inici i del desenvolupament de la impressió, que pot repetir-se com i tant com es vulgui, com en un estampat. El rodar del segell cilíndric sobre la superfície tova d'una tauleta d'argila multiplica l'escena gravada. Així, en fer pressió, s'imprimeix una successió interminable de batalles que sembla no tenir fi. Les composicions no són rígides ni tancades, i les figures són independents de la composició, de manera que poden imprimir-se soles o formant part del conjunt, sense quedar-hi subordinades. Tant l'escultor David Smith com el pintor Willi Baumeister van fixar l'atenció en aquests objectes mesopotàmics modestos, la llibertat formal i expressiva dels quals els va dur a interessar-se per un sistema representatiu incomparable.

Segell cilíndric.
Rei davant la gran deessa síria.
C. s. xviii aC
París, Musée du Louvre,
Département des Antiquités
orientales

David Smith

Medals for dishonour:
cooperation of the Clergy, 1939
© David Smith, VEGAP, 2017

Explica l'escultor nord-americà David Smith que va descobrir els segells cilíndrics sumeris durant una llarga estada a Atenes, el 1936. La sèrie de *Medalles de la deshonra* i algunes plaques de bronze de la mateixa època, poblades d'éssers fantàstics, monstres i toros assiris, són un al·legat contra la violència de la Segona Guerra Mundial que s'inspira en les imatges de lluites i la composició d'aquells segells cilíndrics.

«Per mi, l'escultura sumèria, tant com la grega, l'etrusca, la dels antics mexicans, la de la quarta i la dotzena dinastia egípcia i l'escultura romànica i gòtica primerenques, forma part de la gran escultura del món. Mostra una gran sensibilitat per la vida, les seves meravelles i el seu misteri, alhora que suposa una declaració plàstica directa fruit d'un autèntic impuls creatiu. Té, a més, una grandesa i simplicitat sense adorns decoratius (que són el signe de la decadència, de la manca d'inspiració). [...] Existeix en l'art sumeri (com potser en totes les grans escultures i pintures), juntament amb el valor abstracte de la forma i el disseny, de manera inseparable a aquest, un profund element humà.»

Henry Moore, «Mesopotamian Art», The Listener, 5 de juny de 1935

Fins a mitjan anys vint, les exposicions d'obres mesopotàmiques havien estat escasses. Aquesta relativa parquedat expositiva no va impedir que, ja a finals dels anys vint, es comencessin a considerar obres de Mesopotàmia del Sud, no només des dels estudis arqueològics (publicacions científiques fetes per i per a especialistes), sinó des dels artístics. Els esforços d'arqueòlegs com Woolley i Henri Frankfort van donar fruit: obres sumeroaccàdies, considerades inicialment obres etnogràfiques, entraven a formar part de la història de l'art occidental i es mostraven fins i tot com l'origen esplendorós d'aquest art. Revistes com *Documents* i *Cahiers d'art* van incloure textos i imatges sobre el ja denominat «art» sumeri. Les fotografies en blanc i negre de l'argentí Horacio Coppola per a *Cahiers d'art* i l'edició de compilacions fotogràfiques, molt econòmiques, d'obres de diverses cultures antigues van permetre que artistes d'avantguarda, fascinats per les arts «primitives», descobrissin l'art sumeri i s'hi fixessin.

Henry Moore va ser un dels primers artistes moderns que va enunciar clarament el seu interès per l'estatuària mesopotàmica. Igual que Barbara Hepworth, Moore va interpretar les estàtues d'orants a finals dels anys vint en una sèrie d'efígies femenines. Va ser la calma que desprenien les estàtues sumèries —o que ell creia percebre-hi— el que va captivar l'escultor britànic: «Aquestes figures sumèries tenen una existència plena tridimensional». Moore va traduir alguns trets de les efígies dels orants a la seva pròpia obra: les mans juntes en un gest interpretat com de súplica i els ulls ben oberts. I va organitzar la composició de les figures centrant-la al voltant de les mans.

Més desconegut va ser l'interès de Joan Miró per l'estatuària i els relleus sumeris. Admirava les sales amb obres sumèries del Departament d'Antiguitats Orientals del Musée du Louvre de París. Sobre les parets de l'estudi de Son Boter, a Palma, va clavar amb xinxetes imatges d'obres mestres sumèries del Museu Nacional de l'Iraq, a Bagdad. Aquests retalls devien inspirar-li alguns dels grafits traçats amb carbonet sobre els murs, utilitzats alguns com a esbossos d'escultures caracteritzades per uns ulls desorbitats. Miró va trobar en les imatges sumèries expressions i solucions formals que va metamorfosar a les seves obres.

Horacio Coppola, s. d.
Fotografia
Bibliothèque Kandinsky, París

Christian Zervos va publicar, el 1935, una gran monografia sobre l'art mesopotàmic —que albergaven el British Museum de Londres i el Louvre de París— per a la seva editorial Cahiers d'Art. *L'Art de la Mésopotamie*, la primera publicació sobre Mesopotàmia fora de l'àmbit de l'arqueologia, mostrava les obres com a peces d'art aïllades, gràcies a les fotografies en blanc i negre d'Horacio Coppola. Coppola, conegut per les seves fotografies urbanes de Buenos Aires, va rebre l'encàrrec de fotografiar les obres mesopotàmiques del British Museum i del Musée du Louvre per a la publicació. Aquelles fotografies en blanc i negre, pertanyents als arxius de l'editorial i mai exposades, van definir la mirada moderna sobre l'estatuària sumèria.

Tête rasée de Goudéa
c. 2120 aC
Musée du Louvre, Dpt. des
Antiquités orientales, París

Reproducció d'un cap del
rei Gudea, s. d.
Fondation Alberto et
Annette Giacometti, París

Alberto Giacometti
Nature morte dans l'atelier, 1927,
Graphische Sammlung ETH, Zurich
© Alberto Giacometti, VEGAP, 2017

Alberto Giacometti, interessat, sobretot, en les arts egípcies, mesopotàmiques i ciclàdiques, va retratar diverses estàtues sumèries del Musée du Louvre —segurament a partir de fotografies—, a la dècada del 1930, en les quals va destacar la importància dels ulls. Giacometti havia llegit, a més, un text sobre l'art primitiu escrit per Pierre Verité (col·leccionista i marxant de peces arqueològiques, entre d'altres, mesopotàmiques) i posseïa una còpia en guix d'un cap sumeri del rei Gudea, que dibuixaria diverses vegades.

Estàtua de pedra d'una figura asseguda en actitud de pregària, c. 2500 aC
The British Museum

Henry Moore
Seated Figure, 1929. The Henry Moore Foundation.
Reproduced by permission of the Henry Moore Foundation
© Henry Moore, VEGAP, 2017

Barbara Hepworth
Kneeling Female Figure, 1932
The Hepworth Wakefield.
Wakefield Permanent Art Collection

Els relleus i escultures neoassiris del British Museum van influir en les arts modernes britàniques des de principis del segle XX. Format al costat de Leon Underwood, escultor fascinat per les arts «primitives», Henry Moore es va allunyar de l'estatuària grecolatina en favor de l'art precolombí, egipci i sumeri, com es percep en la posició de les mans, la mirada extàtica i el joc de volums: esferes, cilindres, característics de l'estatuària sumèria, segons Henri Frankfort.

Amiga de Henry Moore, amb qui es va formar, i de Henri Frankfort, director de la missió arqueològica de l'Oriental Institute de Chicago, a l'Iraq, l'escultora britànica Barbara Hepworth va tallar algunes primeres escultures que revelen una influència de l'estatuària sumèria, especialment en la posició de les mans, els descomunals ulls gravats —únics trets destacats del rostre— i els volums esquematitzats.

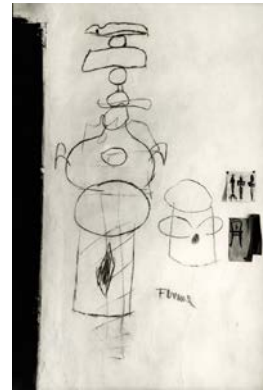
Figure féminine

c. II mil·lenni aC: Síria interior
París, Musée du Louvre,
Dpt. des Antiquités orientales

Joan Miró

Maqueta de *Monument*
c. 1964
Fundació Joan Miró
©Successió Miró, 2017

Pedro Coll, s. d.

Fotografia. Retalls d'estàtues
sumèries i esbossos en una
paret de l'estudi de Son
Boter de Joan Miró

Efígies femenines (divines o humanes) de terracota siromesopotàmiques que potser representen una divinitat ancestral, amb cos humà i rostre d'ocell, com a signe del control de la divinitat sobre els diferents estrats del món. Els caps d'algunes estàtues antropomòrfiques de Joan Miró, compostos a partir de ganxos industrials, recorden les agudes testes d'aquelles figures.

Willem de Kooning

c. 1952

Centre Pompidou, París. Musée national d'art
moderne/Centre de création industrielle
© Willem de Kooning, VEGAP, 2017

Després de descobrir l'estàtua d'un orant masculí sumeri de Tell Asmar al Museum of Modern Art de Nova York, a principis de la dècada del 1950, Willem de Kooning realitza la sèrie *Women*, formada per sis olis i diversos dibuixos, en la qual presenta aquestes dones com a deesses de la fertilitat. La mida dels ulls, la posició de les mans i la frontalitat de les figures estan inspirades en la iconografia sumèria.

Els espolis durant el període colonial (dominant una regió extensa, rica en fonts d'energia), les guerres que assolen el Pròxim Orient des del 1973, els saquejadors, el tràfic d'antiguitats, la iconoclàstia extremista i l'ús polític de les ruïnes han portat les restes arqueològiques, fràgils per si mateixes degut a l'ús de la tova com a material de construcció, a una situació sense retorn. Avui, Sumer evoca imatges tràgiques, símbol de la cobdícia humana i de la violència política. L'art i l'entorn mesopotàmics, en el seu estat actual, ja no expressen la quietud que Moore veia en la mirada i els gestos dels orants sumeris. La violència ja no està continguda en el *Poema de Gilgamesh*, sinó en com tractem aquesta obra. Les obres d'art contemporànies que Mesopotàmia inspira tracten de les fronteres —com si es posessin portes al desert— que va establir el colonialisme, de la pèrdua i la destrucció (o la construcció desmesurada), de l'espoli i del fanatisme.

Francis Alÿs

Color Matching. Mosul, Iraq, 2016

Fotograma del vídeo

Cortesia de Ruya Foundation © Francis Alÿs

A petició de la Ruya Foundation, l'artista belga Francis Alÿs va crear *Untitled, Mosul, Iraq, 31 Oct 2016* per al pavelló nacional iraquetà de la Biennal de Venècia del 2017. Després de la seva experiència recent al front de Mossul, Alÿs es pregunta: «Per què el Pròxim Orient? Perquè és el bressol de la civilització, el cor de tots els conflictes humans».

Llista completa d'obres

SALA 1

Juan Eduardo Cirlot

Elegía sumeria, Cuadernos de poesía, Madrid, 1949

Llibre

Col·lecció Enrique Granell

Juan Eduardo Cirlot

Elegía sumeria, 2017

Àudio enregistrat per Joan Borrell

Col·lecció particular

Jurgis Baltrusaitis

Art sumérien, art roman [Art sumeri, art romànic], Librairie Ernest Leroux, París, 1934

Llibre

CRAI Biblioteca de Lletres

Universitat de Barcelona

George Rawlinson

The Five Great Monarchies of the Ancient Eastern World [Les cinc grans monarquies de l'antiguitat oriental] (vol. I), John Murray, Londres, 1862

Llibre

Biblioteca de l'Abadia de Montserrat

Austen Henry Layard

Discoveries in the Ruins of Nineveh and Babylon [Descobriments a les ruïnes de Nínive i Babilònia], John Murray, Londres, 1853

Llibre

Biblioteca ETSAB-UPC

John Murray

The Monuments of Nineveh. From Drawings Made on the Spot [Els monuments de Nínive. A partir de dibuixos realitzats sobre el terreny], John Murray, Londres, 1849. Làmina 2

Impressió damunt paper

Biblioteca ETSAB-UPC

Austen Henry Layard

A Second Series of the Monuments of Nineveh [Segona sèrie de monuments de Nínive], John Murray, Londres, 1853. Làmina 15

Impressió damunt paper

Biblioteca ETSAB-UPC

The Illustrated London News, 1 de abril, Londres, 1922

Revista

Zentralbibliothek Zürich

Henri Frankfort

Archaeology and the Sumerian Problem

[L'arqueologia i el problema sumeri], The

University of Chicago, Chicago, 1932

Llibre

CRAI Biblioteca de Lletres

Universitat de Barcelona

The Illustrated London News, 17 de març, Londres, 1923

Revista Zentralbibliothek Zürich

The Illustrated London News, 28 de juliol, Londres, 1923

Revista

Zentralbibliothek Zürich

«La céramique peinte susienne au Musée du Louvre» [La ceràmica pintada sassiana al Musée du Louvre], per Georges Henri Rivière, a *Cahiers d'art*, París, 1927, II, p. 65-67

Revista. Volum enquadrernat

Fundació Joan Miró, Barcelona

«Notes sur la sculpture contemporaine» [Notes sobre l'escultura contemporània], per Christian Zervos, a *Cahiers d'art*, París, 1929, X, p. 470

Revista

Fundació Joan Miró, Barcelona

«Exposition internationale d'art persan à l'Académie royale de Londres» [Exposició internacional d'art persa a l'Acadèmia Reial de Londres], per Arthur Upham Pope, a *Cahiers d'art*, París, 1931, II, p. 83-92

Revista

Fundació Joan Miró, Barcelona

«Notes sur l'art de l'Élam, de Sumer et d'Akkad» [Notes sobre l'art d'Elam, Sumer i Acàdia], per Christian Zervos, a *Cahiers d'art*, París, 1934, IX-X, p. 217-252. Revista. Volum enquadrernat

Fundació Joan Miró, Barcelona

«Poésie et art sumériens» [Poesia i art sumeris],

per Christian Zervos, a *Cahiers d'art*, París, 1949, I, p. 9-72
Revista. Volum enquadernat
Fundació Joan Miró, Barcelona

«Las tumbas reales de Ur», a *La Vanguardia*, 27 de març, Barcelona, 1929, p. 7
Diari
Hemeroteca La Vanguardia

«Curso sobre Ur en el centro excursionista de Cataluña», a *La Vanguardia*, 24 de novembre, Barcelona, 1929, p. 10
Diari
Hemeroteca La Vanguardia

AA. VV.
Conferentia Club. Conferències de l'any 1929, vol. I, Vizconde de Güell (ed.), Barcelona, 1931
Llibre
Parlament de Catalunya. Col·lecció Fornas

Charles Leonard Woolley

The Development of Sumerian Art [L'evolució de l'art sumeri], Charles Scribner's Sons, Nova York, 1935
Llibre
Col·lecció particular

Charles Leonard Woolley

The Sumerians [Els sumeris], Oxford University Press, Londres, 1928
Llibre
Col·lecció particular

Charles Leonard Woolley

Ur of the Chaldees. A Record of Seven Years of Excavation [Ur dels Caldeus. Crònica de set anys d'excavacions], Ernest Benn, Londres, 1929
Llibre
Col·lecció particular

Agatha Christie

Murder in Mesopotamia [Assassinat a Mesopotàmia], Penguin Books, Londres, 1956
Llibre
Col·lecció particular

Henri Frankfort

Oriental Institute Discoveries in Iraq, 1933/34;

Fourth Preliminary Report of the Iraq Expedition [Descobriments de l'Oriental Institute a Iraq, 1933/34. Quart informe preliminar de l'expedició d'Iraq], The University of Chicago Press, Chicago, 1935

Llibre
CRAI Biblioteca de Lletres
Universitat de Barcelona

A Guide to the Babylonian and Assyrian Antiquities [Guia d'antiguitats babilònies i assíries], British Museum, Londres, 1900

Llibre
Col·lecció particular

Charles Leonard Woolley

Antiquities of Ur [Antiguitats d'Ur], Hazell, Watson & Viney Ltd., Londres, 1930
Llibre
Col·lecció particular

Marguerite Rutten

Antiquités orientales. Guide [Antiguitats orientals. Guia], Musées Nationaux, París, 1934
Llibre
Col·lecció particular

Georges Contenau

Les Antiquités orientales. Monuments hitites, assyriens, phéniciens, perses, judaïques, chypriotes, araméens [Les antiguitats orientals. Monuments hitites, assiris, fenicis, perses, judaics, xipriotes, arameus], Éditions Albert Morancé, París, 1930
Llibre
Col·lecció particular

Georges Contenau

Les Antiquités orientales. Sumer, Babylonie, Élam [Les antiguitats orientals. Sumer, Babilònia, Elam], Éditions Albert Morancé, París, 1930
Llibre
Col·lecció particular

L'Exposition nationale coloniale de Marseille [L'exposició nacional colonial de Marsella], Commissariat general de l'exposició, Marsella, 1922. Llibre. CRAI Biblioteca de Filosofia, Geografia i Història
Universitat de Barcelona

Catalogue de l'exposition d'antiquités orientales.

Fouilles de Tello, de Suse et de Syrie [Catàleg de l'exposició d'antiguitats orientals. Excavacions de Tello, Susa i Síria], musée de l'Orangerie des Tuileries, París, 1930
Llibre
CRAI Biblioteca de Filosofia, Geografia i Història
Universitat de Barcelona

Cartell de l'*Exposition d'antiquités orientales. Fouilles de Tello, de Suse et de Syrie* [Exposició d'antiguitats orientals. Excavacions de Tello, Susa i Síria], musée de l'Orangerie des Tuileries, París, 1930
Litografia
59 x 48 cm
Col·lecció particular
Programa de l'espectacle *The Romance of a People*, Convention Hall, Filadèlfia, 1933
Impressió damunt paper
Col·lecció particular

Expositon coloniale internationale. Guide pratique [Exposició colonial internacional. Guia pràctica], s. n. París, 1931
Llibre
Col·lecció particular

Catàleg oficial de l'exposició *A Century of Progress* [Un segle de progrés], s. n., Chicago, 1933
Llibre
Col·lecció particular

Postal distribuïda per Chocolat Guérin-Boutron amb motiu de l'Exposició Universal de París, 1889
Impressió damunt paper
7,5 x 11,8 cm
Col·lecció particular

Cromo promocional amb estàtues assíries, distribuït per l'empresa càrnica Liebig, s. d.
Litografia damunt cartolina
7 x 10,5 cm
Col·lecció particular

Cromo amb la imatge d'una casa assíria (col·lecció Histoire de l'habitation humaine [Història de l'hàbitat humà]), distribuït per Biscuits Pernot, s. d.
Litografia damunt cartolina. 10 x 7 cm
Col·lecció particular

Adolfo Rivadeneyra

Viaje de Ceylan á Damasco, Golfo Pérsico, Mesopotamia, ruinas de Babilonia, Nínive y Palmira, y cartas sobre la Siria y la isla de Ceylan, M. Rivadeneyra, Madrid, 1871
Llibre
Universitat Pompeu Fabra

Henri Frankfort

Iraq Excavations of the Oriental Institute, 1932-33 [Excavacions de l'Oriental Institute a Iraq], The University of Chicago, Chicago, 1934
CRAI Biblioteca de Lletres
Universitat de Barcelona

SALA 2

Minotaure : Revue artistique et litteraire, núm. 1, 12/13, Éditions Albert Skira, París, 1933-1939
Revista. Edició facsímil
Fundació Joan Miró, Barcelona

Charles Olson

Archaeologist of Morning [Arqueòleg de l'albada], Cape Golliard Press, Londres, 1970
Llibre
Col·lecció particular

René Crevel

Babylone [Babilònia], Simon Kra, París, 1927
Llibre
Col·lecció particular

Federico García Lorca

Poeta en Nueva York, Arbol, Mèxic, 1940
CRAI Biblioteca de Lletres
Universitat de Barcelona

Jorge Luis Borges

Ficciones, Ediciones Sur, Buenos Aires, 1944
Llibre
Reial Acadèmia de les Bones Lletres, Barcelona

Georges Perrot

Histoire de l'art dans l'Antiquité: Égypte. Assyrie. Perse. Asie Mineure. Grèce. Étrurie. Rome. Vol. V [Història de l'art a l'antiguitat. Assíria. Pèrsia. Àsia Menor. Grècia. Etrúria. Roma. Vol. V], Hachette, París, 1882-1911
Llibre. Ateneu Barcelonès

Georges Perrot

Histoire de l'art dans l'Antiquité: Égypte, Assyrie, Perse. Asie Mineure. Grèce, Étrurie. Rome. Vol II [Història de l'art a l'antiguitat. Assíria. Pèrsia. Àsia Menor. Grècia. Etrúria. Roma. Vol. II], Hachette, París, 1882-1911

Llibre

CRAI Biblioteca de Filosofia, Geografia i Història
Universitat de Barcelona

ReD: mesicnik pro moderni kulturu, núm. 10,
Odeon, Praga, 1928

Revista

Bibliothèque Nationale de France

Le Corbusier

Mundaneum, Musée Mondial, Genève [Mundaneum, Museu Mundial, Ginebra], 1929

Tinta xinesa damunt paper de calc

90,3 x 164 cm

Fondation Le Corbusier, París

Le Corbusier

Mundaneum, Musée Mondial, Genève [Mundaneum, Museu Mundial, Ginebra], 1929

Tinta xinesa sobre paper de calc

140 x 111 cm

Fondation Le Corbusier, París

Le Corbusier

Mundaneum, Musée Mondial, Genève [Mundaneum, Museu Mundial, Ginebra], 1929

Tinta xinesa damunt paper de calc

53,2 x 146,1 cm

Fondation Le Corbusier, París

Le Corbusier

Mundaneum, Musée Mondial, Genève [Mundaneum, Museu Mundial, Ginebra]
1929

Llapis negre, tinta, llapis cera de color damunt
paper

23,9 x 35,4 cm

Fondation Le Corbusier, París

Le Corbusier

Musée à croissance illimitée, sans lieu [Museu de
creixement il·limitat, sense lloc], 1939

Llapis negre damunt paper de calc

23 x 35 cm

Fondation Le Corbusier, París

Lucien Hervé

Musée à croissance illimitée, sans lieu [Museu de
creixement il·limitat, sense lloc], 1939

Gelatina de plata, b/n

18,5 x 24 cm

Fondation Le Corbusier, París

Lucien Hervé

Musée à croissance illimitée, sans lieu [Museu de
creixement il·limitat, sense lloc], 1939

Gelatina de plata, b/n

18,5 x 24 cm

Fondation Le Corbusier, París

Constant Nieuwenhuys

Intérieur d'un secteur 1 / New Babylon [Interior d'un
sector 1 / New Babylon], 1970

Aiguafort i punta seca damunt paper

52,5 x 38,5 cm

Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Col·lecció

Fundación Repsol

Constant Nieuwenhuys

Paysage avec secteurs [Paisatge amb sectors],
1970

Aiguafort i punta seca damunt paper

56,3 x 38 cm

Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Col·lecció

Fundación Repsol

Constant Nieuwenhuys

Sector / Secteurs [Sector/Sectors], 1970

Aiguafort i punta seca damunt paper

23,6 x 26,2 cm

Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Col·lecció

Fundación Repsol

Constant Nieuwenhuys

Détail d'un secteur [Detall d'un sector], 1970

Aiguafort i punta seca damunt paper

56,3 x 38,2 cm

Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Col·lecció

Fundación Repsol

Segell cilíndric amb zigurat, s. d.

Pedra d'àgata i argila

4,7 x 1,5 cm

Vorderasiatisches Museum im Pergamonmuseum

Charles Leonard Woolley

Ur und die Sintflut [Ur i el diluvi], F.A. Brockhaus, Leipzig, 1930
Llibre. Col·lecció particular

Charles Leonard Woolley

Vor 5000 Jahren: Ausgrabungen von Ur (Chaldäa). Geschichte und Leben der Sumerer [5000 anys enrere. Excavacions d'Ur (Caldea). Història i vida dels sumeris], Franckh'sche Verlagshandlung, 1930
Llibre
Col·lecció particular

Willi Baumeister

Das Unbekannte in der Kunst [El desconegut en l'art], Curt E. Schwab, Stuttgart, 1947
Llibre
Col·lecció particular

Alfred Jeremias

Handbuch der Altorientalischen Geisteskultur [Manual de la cultura espiritual de l'Antic Orient], Walter de Gruyter & Co., Berlín/Leipzig, 1929
Llibre
Col·lecció particular

Edward Chiera

Sie Schreiben auf Ton [Escriuen sobre argila], Orell Füssli, Zürich/Leipzig, 1941
Llibre
Col·lecció particular

Georg E. Buckhardt

Gilgamesch. Eine Erzählung aus dem alten Orient [Gilgamesh. Una narració de l'Antic Orient], Insel, Leipzig, 1920
Llibre
Col·lecció particular

Willi Baumeister

Mauer aus Uruk [Mur d'Uruk], 1948–1950
Oli amb resina sintètica i massilla damunt aglomerat
49 x 76 cm
Col·lecció particular

Willi Baumeister

Harfen [Arpes], 1945
Oli amb resina damunt cartró
54 x 73 cm. Col·lecció particular

Willi Baumeister

Ur-Scanabi auf Grün [Urshanabi en verd], 1944
Oli amb resina sintètica, tremp i massilla damunt aglomerat
65 x 81 cm
Col·lecció particular

Willi Baumeister

Braunes Reliefbild aus Gilgamesch (überarbeitet) [Relleu marró de Gilgamesh (revisat)], 1946
Oli amb resina sintètica i massilla motejada damunt aglomerat
46 x 54,3 cm
Archiv Baumeister im Kunstmuseum Stuttgart

Willi Baumeister

Gilgamesch und Ishtar (Reliefbild) [Gilgamesh i Ishtar (Relleu)], 1947
Oli amb resina sintètica i massilla damunt aglomerat
72 x 100,5 cm
Archiv Baumeister im Kunstmuseum Stuttgart

Willi Baumeister

Ur-Shubad (farbiges Reliefbild) [Shubad, reina de Ur (relleu en color)], 1953
Oli amb resina sintètica damunt aglomerat
100 x 130 cm
Archiv Baumeister im Kunstmuseum Stuttgart

Willi Baumeister

Gilgamesch [Gilgamesh], s. d.
Carpeta con 7 gravats de la sèrie *Gilgamesch*
7 gravats de 65 x 50 cm c/u
Col·lecció particular

Willi Baumeister

Sumerische Legenden [Llegenda sumeria], 1947
Carpeta con 10 gravats de la sèrie *Sumerische Legenden*
10 gravats de 65 x 50 cm c/u
Kunstmuseum Stuttgart

SALA 3**François Thureau-Dangin**

Recherches sur l'origine de l'écriture cunéiforme [Estudis sobre l'origen de l'escriptura cuneïforme], Ernest Leroux, París, 1898
Llibre. Biblioteca de l'Abadia de Montserrat

François Thureau-Dangin

Inventaire des tablettes de Tello conservées au Musée Impérial ottoman. Vol. 1 [Inventari de les tauletes de Tello conservades al Museu Imperial otomà. Vol. 1], Ernest Leroux, París, 1910
Llibre
Biblioteca de Catalunya

François Thureau-Dangin

Recueil de tablettes chaldéennes [Antologia de tauletes caldees], Ernest Leroux, París, 1903
Llibre
CRAI Biblioteca de Lletres
Universitat de Barcelona

André Parrot

Asur. El Universo de las formas, Aguilar, Madrid, 1961
Llibre
Col·lecció particular

Encyclopédie photographique de l'art, tome III: *L'Art de Mésopotamie ancienne au musée du Louvre* [Enciclopèdia fotogràfica de l'art, vol. III: L'art de la Mesopotàmia antiga al Musée du Louvre], núm. 8, Tel, París, 1935
Llibre
Col·lecció particular

Horacio Coppola

Mesopotàmia. Tauleta commemorativa de l'edificació de la muralla d'un temple dedicat a la deessa Ninegal per la muller de Rim-Sin, rei de Babilònia (c. 2000 aC, British Museum), s. d. Fotografia. Còpia d'època en gelatina de plata, b/n 38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia. Maó amb inscripcions o tauleta commemorativa d'Eannadu, rei de Lagaix, que testimonia l'ensorrament d'un mur de l'entrada del temple de Ningirsu a Lagaix (c. 3000 aC, British Museum), s. d. Fotografia. Còpia d'època en gelatina de plata, b/n 38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia. Tauleta procedent d'Ur amb una inscripció de Warad-Sin, en record de l'edificació d'un gran mur a la ciutat (c. 1900 aC, British Museum), s. d. Gelatina de plata, b/n, còpia d'època 38 x 27,8 cm. Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle. Adquisició

Henri Michaux

Alphabet (recto / verso) [Alfabet (anvers/revers)], 1927
Tinta negra, tinta vermella i llapis damunt paper 42,5 x 33 x 1 cm
Col·lecció particular, París

Henri Michaux

Sense títol, 1950
Tinta xinesa damunt paper 31,5 x 24 cm
Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Obra adquirida gràcies a Fundació Catalana Occidente

Henri Michaux

Sense títol, 1950
Tinta xinesa damunt paper 34,5 x 24 cm
Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Obra adquirida gràcies a Fundació Catalana Occidente

Henri Michaux

Sense títol, 1950
Tinta xinesa damunt paper 31,5 x 24 cm
Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Obra adquirida gràcies a Fundació Catalana Occidente

Henri Michaux

Sense títol, 1950
Tinta xinesa damunt paper 31,5 x 23,5 cm
Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Obra adquirida gràcies a Fundació Catalana Occidente

Henri Michaux

Sense títol, 1950
Tinta xinesa damunt paper 31,5 x 24 cm
Col·lecció MACBA. Fundació MACBA. Obra adquirida gràcies a Fundació Catalana Occidente

Juan Batlle Planas

Sense títol, s. d. Tinta damunt paper. 24,7 x 19,2 cm. Col·lecció particular

Juan Batlle Planas

Composición, 1958
Tinta damunt paper
27 x 20,8 cm
Jorge Mara, Buenos Aires, Argentina

Juan Batlle Planas

Abstracción, s. d.
Tinta damunt paper
21,3 x 27,9 cm
Col·lecció particular

Isidore Isou

Hypergraphie, polylogue, 1964
Tinta impresa damunt tela
108 x 150 x 3 cm
Col·lecció MACBA. Consorci MACBA Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Encyclopédie photographique de l'art, tome II: *L'Art de Mésopotamie ancienne au musée du Louvre* [Enciclopèdia fotogràfica de l'art, vol. II: L'art de la Mesopotàmia antiga al Musée du Louvre], Tel, Paris, 1935–1938
Llibre
Col·lecció particular

Charles Sheeler

The Great King... King of Assyria [El gran rei... Rei d'Assíria], Metropolitan Museum of Art, Nueva York, 1946
Llibre
Col·lecció particular

Le Corbusier

Cachets assyriens [Segells assiris], c. 1911
Llapis grafit damunt paper
17,5 x 10,9 cm
Fondation Le Corbusier, París

David Smith

Private Law and Order Leagues (Medals for Dishonour) [Lligues privades en defensa de l'ordre públic (Medalles al deshonor)], 1939
Bronze damunt suport de fusta
33,7 x 36,7 x 5,1 cm

Cortesia de The Estate of David Smith i Hauser & Wirth

David Smith

Cooperation of the Clergy (Medals for Dishonour) [Col·laboració del clergat (Medalles al deshonor)], 1939
Bronze
28,4 x 26,5 x 3 cm
Cortesia de The Estate of David Smith i Hauser & Wirth

David Smith

Sinking Hospital and Civilian Refugee Ships (Medals for Dishonour) [Enfonsament de vaixells hospital i de refugiats (Medalles al deshonor)], 1939
Bronze damunt suport de fusta
30,5 x 22,2 x 4,8 cm
Cortesia de The Estate of David Smith i Hauser & Wirth

David Smith

Reaction in Medicine (Medals for Dishonour) [Reacció en medicina (Medalles al deshonor)], 1940
Bronze
22,9 x 26 cm
Cortesia de The Estate of David Smith i Hauser & Wirth

David Smith

Study for Propaganda for War (Medals for Dishonour) [Estudi per a propaganda de guerra (Medalles al deshonor)], 1939
Bronze
24,4 x 24,4 cm
Cortesia de The Estate of David Smith i Hauser & Wirth

David Smith

The Studio [L'estudi], 1945
Bronze
24,4 x 33 cm
Cortesia de The Estate of David Smith i Hauser & Wirth

David Smith

Bones Fly [Els ossos volen], 1956–1957
Bronze amb patina
24,1 x 34,3 x 3,8 cm
Cortesia de The Estate of David Smith i Hauser & Wirth

Wirth

32,7 x 48 cm

Archiv Baumeister im Kunstmuseum Stuttgart

David Smith

Chicago March [La marxa de Chicago],
1956-1957

Bronze

14 x 24,8 cm

Cortesia de The Estate of David Smith i Hauser &
Wirth

Willi Baumeister

Gilgamesch XIII (Variante) [Gilgamesh XIII
(Variant)], 1943

Carbonet i pastel a l'oli damunt paper Ingres
48,7 x 61,9 cm

Archiv Baumeister im Kunstmuseum Stuttgart

David Smith

Three Figures (Rectangular relief) [Tres figures
(Relleu rectangular)], c. 1957

Bronze

49,5 x 45,1 cm

Cortesia de The Estate of David Smith i Hauser &
Wirth

Willi Baumeister

Gilgamesch und Enkidu [Gilgamesh i Enkidu],
1943

Oli amb resina sintètica i massilla damunt
aglomerat. 45 x 53 cm

Archiv Baumeister im Kunstmuseum Stuttgart

David Smith

Rectangular Bronze Relief [Relleu en bronze
rectangular], 1956-1957

Bronze

14,6 x 25,1 cm

Cortesia de The Estate of David Smith i Hauser &
Wirth

Impressió a partir d'un segell cilíndric, s. d.

Gravat

2,9 x 10,2 x 0,5 cm. Col·lecció particular

Segell cilíndric, s. d.

Pedra calcària

2,3 x 2,5 x 1,5 cm

Col·lecció particular

Willi Baumeister

Gilgamesch XXXVIII und III (Variante) [Gilgamesh
XXXVIII i III (Variant)], 1943

Carbonet i pastel a l'oli damunt paper Ingres
24,2 x 22,5 cm

Archiv Baumeister im Kunstmuseum Stuttgart

Segell cilíndric. Combats d'herois i animals, c.
2500-2400 aC

Gravat, pedra calcària

2,9 x 1,6 cm

Musée du Louvre, Département des Antiquités
orientales, París

Willi Baumeister

Gilgamesch, wohin läufst du? [On vas,
Gilgamesh?], 1953

Oli amb resina sintètica i massilla damunt cartró
35 x 24 cm

Col·lecció particular

Segell cilíndric. Deessa i personatges
emascarats, c. 1400-1230 aC

Hematites

2,6 x 1,3 cm

Musée du Louvre, Département des Antiquités
orientales, París

Willi Baumeister

Gilgamesch, wohin läufst du? (X, 42), [On vas,
Gilgamesh? (X, 42)], 1953

Carbonet i pastel a l'oli damunt paper Ingres
30,8 x 22,5 cm

Archiv Baumeister im Kunstmuseum Stuttgart

Segell cilíndric, c. segle XVIII aC

Hematites

2,5 x 1 cm

Musée du Louvre, Département des Antiquités
orientales, París

Willi Baumeister

Gilgamesch IX (Variante) [Gilgamesh IX (Variant)],
1953

Carbonet i pastel a l'oli damunt paper Ingres

SALES 4 i 5

Postal d'Henri Matisse a Joan Miró amb una imatge
d'un cap de toro sumeri en bronze, 1934

Tinta estilogràfica damunt targeta postal

14 x 9,2 cm
Successió Miró

Juan Eduardo Cirlot

Joan Miró, Cobalto, Barcelona, 1949

Llibre

Col·lecció Enrique Granell

Cahiers d'art, núm. 1, París, 1949

Revista

Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona.

Biblioteca Joaquim Folch i Torres

Arts & Loisirs, núm. 19, París, 2-9 de febrer
1966. Revista. Col·lecció particular

Trésors du Musée de Bagdad. Des origines à l'Islam. Musée du Louvre et Galerie Mollien, 28 janvier - 28 mars 1966 [Tresors del Museu de Bagdad. Dels orígens a l'Islam. Musée du Louvre i Galerie Mollien, 28 de gener - 28 de març 1966], Ministère des Affaires Culturelles & Réunion des Musées Nationaux, París, 1966

Llibre

Col·lecció particular

Samuel Noah Kramer

L'histoire commence à Sumer [La història comença a Sumer], Arthaud, París, 1957

Llibre

Fundació Joan Miró, Barcelona

Antonin Artaud

Héliogabale [Heliogàbal], 1934

Llibre

Fundació Joan Miró, Barcelona. Dipòsit Successió Miró

André Malraux

Le Musée imaginaire de la sculpture mondiale. La statuaire [El museu imaginari de l'escultura mundial. L'estatuària], Gallimard, París, 1952

Llibre

Fundació Joan Miró, Barcelona. Dipòsit Successió Miró

André Malraux

Le Voix du silence [La veu del silenci], Gallimard, París, 1951

Llibre

Fundació Joan Miró, Barcelona. Dipòsit Successió Miró

Douglas Fraser

L'Art primitif [L'art primitiu], Éditions Aimery

Somogy, París, 1962

Llibre

Fundació Joan Miró, Barcelona. Dipòsit Successió Miró

André Malraux

La Métamorphose des dieux [La metamorfosi dels déus], La Guilde du Livre, París, 1957

Llibre

Fundació Joan Miró, Barcelona. Dipòsit Successió Miró

Daniel Frasnay

Peintres et sculpteurs. Leur monde [Pintors i escultors. El seu món], Vilo/Draeger, París, 1969

Llibre

Successió Miró

Francesc Català-Roca

Cinc fotografies de l'estudi de Joan Miró a Son Boter, s. d.

Còpies d'exposició

40 x 40 cm

Fons Fotogràfic F. Català-Roca – Arxiu Històric del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya

Josep Planas Muntanyà

Dues fotografies de Joan Miró a Son Boter, s. d.

Còpies d'exposició

40 x 40 cm

Arxiu Successió Miró

Pedro Coll

Fotografia d'un grafit a l'estudi de Son Boter, 1987

Fotografia en blanc i negre damunt paper

30,5 x 23,7 cm

Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca

Joan Miró

Projet pour un monument [Projecte per a un monument], 1954

Pedra, os, guaix, oli, ganxo de porcellana i ferro

46 x 23,5 x 17,3 cm

Fundació Joan Miró, Barcelona

Joan Miró

Projet pour un monument [Projecte per a un monument], 1954
 Ciment, bronze i coure
 55 x 12,5 x 13 cm
 Fundació Joan Miró, Barcelona

Joan Miró

Projet pour un monument [Projecte per a un monument], 1954
 Timbre, ferro, ganxo de porcellana, oli i llapis gras damunt ciment. 53,3 x 13,2 x 15 cm
 Fundació Joan Miró, Barcelona

Joan Miró

Femme [Dona], 1968
 Bronze
 37 x 11,5 x 9 cm
 Fundació Joan Miró, Barcelona

Joan Miró

Femme [Dona], 1969
 Bronze
 68,7 x 26,3 x 11 cm
 Fundació Joan Miró, Barcelona

Joan Miró

Maqueta de *Monument*, c. 1964
 Guix i llapis grafit
 97,5 x 29,5 x 26 cm
 Fundació Joan Miró, Barcelona

Figureta femenina procedent de Mo'airet Hirnil (Síria), c. 2000–1550 aC
 Terracota modelada
 14,5 x 5,9 x 2,9 cm
 Musée du Louvre, Département des Antiquités orientales, París

Figureta femenina procedent de Síria interior, c. segon mil·lenni aC
 Terracota modelada
 16,6 x 8,2 cm
 Musée du Louvre, Département des Antiquités orientales, París

Cap de figureta femenina procedent de Ras Shamra (Síria), c. segles XIV–XIII aC
 Terracota modelada
 4,5 x 3,6 x 3,4 cm. Musée du Louvre, Département des Antiquités orientales, París

Georges Contenau

«L'Art sumérien: les conventions de la statuaire» [L'art suméri. Les convencions de l'estatuària], a *Documents*, I, Payot, París, 1929
 Revista

Bibliothèque Nationale de France
Encyclopédie photographique de l'art, vol. II: *L'Art de Mésopotamie ancienne au musée du Louvre* [Enciclopèdia fotogràfica de l'art, vol. II: L'art de la Mesopotàmia antiga al Musée du Louvre], núm. 7, Tel, París, 1935
 Llibre
 Col·lecció particular

Encyclopédie photographique de l'art, vol. II: *L'Art de Mésopotamie ancienne au musée du Louvre* [Enciclopèdia fotogràfica de l'art, vol. II: L'art de la Mesopotàmia antiga al Musée du Louvre], núm. 2, Tel, París, 1936. Llibre. Col·lecció particular

Encyclopédie photographique de l'art, tome I: *L'Art de Mésopotamie ancienne au musée du Louvre* [Enciclopèdia fotogràfica de l'art, vol. I: L'art de la Mesopotàmia antiga al Musée du Louvre], Tel, París, 1936
 Llibre
 Col·lecció particular

Christian Zervos

L'Art de la Mesopotamie : de la fin du quatrième millénaire au xv siècle avant notre ère [L'art de Mesopotàmia. De finals del quart mil·lenni al segle xv aC], Éditions Cahiers d'art, París, 1935
 Llibre
 Col·lecció particular

Leon Underwood

Sculpture, Considered Apart from Time and Place [L'escultura considerada fora del temps i de l'espai], Sydney Burney, Londres, 1932
 Llibre
 Tate Library

LIFE, Nueva York, 15 d'agost de 1938
 Revista
 Col·lecció particular

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
 Gelatina de plata, b/n, còpia d'època

38 x 27,8 cm. Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle. Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia. Dona amb mocador. Estatueta de l'època de Gudea (c. 2500 aC) pertanyent al Musée du Louvre, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia. Petit cap de dona de l'època de Gudea (c. 2500 aC) pertanyent al Museu de Berlín, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
30 x 21,6 cm

Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
25,4 x 19,4 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia. Bust del rei Lugalzagesi (c. 3000 aC) pertanyent al Musée du Louvre, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
38 x 27,8 cm
Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle.
Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia, s. d.
 Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
 29,7 x 21,3 cm
 Centre Pompidou, París. Musée national d'art
 moderne / Centre de création industrielle.
 Adquisició

Horacio Coppola

Mesopotàmia. Cap sumeri (c. 2850 aC)
 pertenyent al Musée du Louvre, s. d.
 Gelatina de plata, b/n, còpia d'època
 29,7 x 21,3 cm
 Centre Pompidou, París. Musée national d'art
 moderne / Centre de création industrielle.
 Adquisició

Juan Batlle Planas

Àlbum d'imatges, s. d.
 Paper
 Col·lecció particular
 Motllura de cap de Gudea, s. d.
 Guix
 28,7 x 19,6 x 24,3 cm
 Fondation Giacometti

Alberto Giacometti

Nature morte dans l'atelier [Natura morta al taller],
 1927
 Llapis
 49,5 x 32 cm
 Graphische Sammlung ETH Zürich

Alberto Giacometti

D'après une sculpture sumérienne: Gudea assis [A
 partir d'una escultura sumèria: Gudea assegut], s.
 d.
 Llapis damunt paper
 29,8 x 17,3 cm
 Fondation Giacometti

Alberto Giacometti

D'après une sculpture sumérienne: femme de Gudea
 [A partir d'una escultura sumèria: muller de
 Gudea], s. d.
 Tinta damunt paper
 16,9 x 20,9 cm
 Fondation Giacometti

Alberto Giacometti

D'après une sculpture sumérienne: tête d'Ekur [A

partir d'una escultura sumèria: Cap d'Ekur], s. d.
 Bolígraf damunt paper
 29,5 x 21 cm
 Fondation Giacometti

Tête rasée de Gudea [Cap de Gudea], c. 2120 aC
 Diorita
 26,5 x 19 x 25 cm
 París, Musée du Louvre, Département des
 Antiquités orientales

Henry Moore

«Mesopotamian Art» [Art mesopotami], *Listener*, 5
 de juny, Londres, 1935
 Revista
 Tate Library

Henry Moore

Seated Figure [Figura asseguda], 1929
 Formigó
 45 x 17,4 x 23,5 cm
 The Henry Moore Foundation. Donació d'Irina
 Moore, 1979

Henry Moore

Half Figure No. 1 [Mitja figura núm. 1], 1929
 Formigó
 42 x 27 x 19,5 cm
 British Council Collection

Henry Moore

Girl [Noia], 1931
 Pedra calcària
 73,7 x 36,8 x 27,3 cm
 Tate. Adquisició, 1952

Barbara Hepworth

Standing Figure [Figura de peu], 1929-1930
 Fusta de teca
 66 x 14 x 13 cm
 The Estate of Lord Zuckerman

Barbara Hepworth

Figure in Sycamore [Figura en sicòmor], 1931
 Fusta de sicòmor
 62,9 x 24 x 23,5 cm
 The Pier Arts Centre Collection, Orkney

Barbara Hepworth

Kneeling figure [Figura agenollada], 1932

Fusta de palissandre
67,5 x 32 x 28,8 cm
The Hepworth Wakefield (Wakefield Permanent Art Collection)

Willem de Kooning

Woman [Dona], c. 1952
Carbonet, pastel i pintura a l'oli damunt dos papers enganxats damunt paper
74 x 50 cm. Centre Pompidou, París. Musée national d'art moderne / Centre de création industrielle. Adquisició, 1971
Estatueta de Assur, c. III mil·lenni aC
Pedra d'alabastre
47,5 x 20 x 21,3 cm
Vorderasiatisches Museum im Pergamonmuseum

Figura de pedra asseguda en actitud d'oració, c. 2500 aC
Diorita
37,5 cm (altura). The British Museum

Alain Schneider, Samuel Beckett

Film, 1965 (fragment). DVD
Col·lecció particular

ESCALA

Anthony Gilbert (compositor) /
Duo contemporain (intèrprets)
Ziggurat [Zigurat], 1994
Àudio, 18 min
Col·lecció particular

SALES 6 I 7

Francis Alÿs

Untitled, Mosul, Iraq, 31 Oct 2016 [Sense títol, Mossul, Iraq, 31 de octubre de 2016], 2016
Videoprojecció, 6 min
Cortesia de la Ruya Foundation © Francis Alÿs

Anselm Kiefer

Gilgamesch und Enkidu im Zedernwald II
[Gilgamesh i Enkidu al bosc de cedres II], 1981
Oli, acrílic i goma-laca damunt fotografia original damunt cartró
57 x 43 x 12 cm
Guggenheim Bilbao Museoa

Autors i procedència de les obres

Sumer i el paradigma modern

Fundació Joan Miró
28 d'octubre de 2017– 21 de gener de 2018
Comissari: Pedro Azara

Amb el patrocini de la Fundación BBVA

Autors presents a la mostra

Francis Alÿs
Jurgis Baltrusaitis
Juan Batlle Planas
Willi Baumeister
Jorge Luis Borges
Georg E. Buckhardt
Francesc Català-Roca
Edward Chiera
Agatha Christie
Juan Eduardo Cirlot
Pedro Coll
George Contenau
Horacio Coppola
René Crevel
Henri Frankfort
Douglas Fraser
Daniel Fresnay
Federico García Lorca
Alberto Giacometti
Anthony Gilbert
Austen Henry Layard
Barbara Hepworth

Lucien Hervé
Isidore Isou
Alfred Jeremias
Anselm Kiefer
Samuel Noah Kramer
Le Corbusier
André Malraux
Henri Michaux
Joan Miró
Henry Moore
Josep Planas Muntanyà
John Murray
Constant Nieuwenhuys
Charles Olson
Amédée Ozenfant
André Parrot
Georges Perrot
George Rawlinson
David Smith
Francis Thureau-Dangin
Charles Leonard Woolley
Christian Zervos

Procedència de les obres

Archive Baumeister im Kunstmuseum Stuttgart
Ateneu Barcelonès
Biblioteca de l'Abadia de Montserrat
Biblioteca de Catalunya
Biblioteca de l'ETSAB. Universitat Politècnica de Catalunya
Bibliothèque Nationale de France
British Council Collection
Centre Pompidou, Paris. Musée nationale d'art moderne/Centre de création industrielle
Col·lecció Enric Granell
Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
CRAI Biblioteca de Lletres. Universitat de Barcelona
CRAI Biblioteca de Filosofia, Geografia i Història. Universitat de Barcelona
Fondation Giacometti
Fondation Le Corbusier, Paris
Fundació Joan Miró
Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca
The Estate of David Smith and Hauser & Wirth
Guggenheim Bilbao Museoa
Graphische Sammlung ETZ Zürich
Hemeroteca de La Vanguardia
Jorge Mara, Buenos Aires, Argentina
Kunstmuseum Stuttgart
MACBA. Museu d'Art Contemporani de Barcelona
MNAC. Museu Nacional d'Art de Catalunya. Biblioteca Joaquim Folch i Torres
Musée du Louvre, Paris. Département des Antiquités orientales
Parlament de Catalunya. Col·lecció Fornas
Reial Acadèmia de Bones Lletres
Ruya Foundation
Staatliche Museen zu Berlin, Vorderasiatisches Museum
Successió Miró
Tate
The British Museum
The Estate of Lord Zuckerman
The Henry Moore Foundation
The Hepworth Wakefield. Wakefield Permanent Art Collection
The Piers Arts Centre Collection, Orkney
Universitat Pompeu Fabra
Zentralbibliothek Zürich
Arxius i col·leccions particulars

Publicació

Sumer i el paradigma modern

Editat per la Fundació Joan Miró i la Fundación BBVA

Textos: Pedro Azara, Zainab Bahrani, Brigitte Pedde i Marc Marín

Edició en castellà, català i anglès

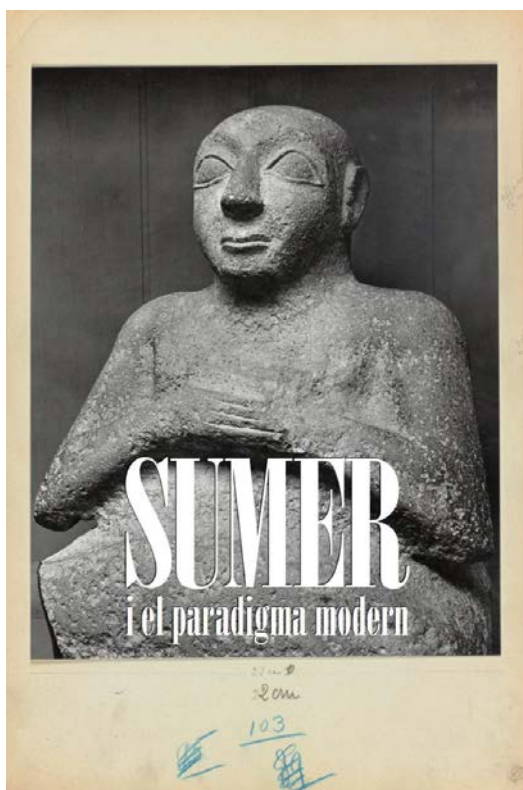
Disseny: Edicions de l'Eixample

Nombre de pàgines: 192

Nombre d'il·lustracions: 86

ISBN: 97884161411368, castellà i anglès

97884161411351, català i anglès

L'exposició s'acompanya d'una publicació que inclou el text comissarial del comissari Pedro Azara, que recorre els diferents àmbits de l'exposició.

Així mateix, el catàleg recull tres assajos més que desenvolupen aspectes específics del projecte. En primer lloc, Marc Marín, professor d'Arquitectura a la Universitat Politècnica de Catalunya, explora l'impacte de l'art sumeri en l'obra de Joan Miró. A continuació, la historiadora de l'art Brigitte Pedde signa un article que analitza la influència de l'art del Pròxim Orient antic en la trajectòria del pintor alemany Willi Baumeister. Finalment, Zainab Bahrani, historiadora de la Columbia University especialitzada en arqueologia, exposa els vincles entre l'art sumeri i l'art d'avantguarda.

Activitats

Dijous 14 de desembre, a les 19 h

Conferència

«L'art modern i Sumer (I): les estàtues ens miren»

A càrrec de Pedro Azara i Marc Marín

L'exposició no esgota el nombre d'artistes i obres influïts per l'art mesopotàmic, ni l'abast d'aquesta influència es limita al que narra i mostra l'exposició. Altres artistes, altres obres, també es van interessar per aquest nou «primitivisme» que els mitjans i les missions arqueològiques van saber divulgar i promocionar. La xerrada amplia el coneixement d'aquestes relacions.

Dissabte 13 de gener, a les 18 h

Conferència

«L'art modern i Sumer (II): el Poema de Gilgamesh»

A càrrec de Pedro Azara i Joan Borrell

L'exposició s'atura principalment en la influència de l'art mesopotàmic en les arts plàstiques. Tanmateix, altres arts -literàries, musicals, cinematogràfiques- també han recorregut a la imatgeria mesopotàmica, de vegades per comentar la vida moderna. La xerrada presenta algunes d'aquestes obres, basades sovint en el *Poema de Gilgamesh* i la figura de la Torre de Babel, de simbolisme complex, contradictori.

A partir del 4 de novembre

Visites guiades gratuïtes

Català: dissabtes, a les 11 h

Castellà: dissabtes, a les 12.30 h

Del 28 d'octubre de 2017 al 21 de gener de 2018

Les famílies que visitin *Sumer i el paradigma modern* tenen a la seva disposició un material pedagògic específic per descobrir l'exposició d'una manera propera i lúdica.

Elaborat pel Departament Educatiu de la Fundació Joan Miró amb la supervisió de Pedro Azara i la col·laboració de M. Carmen García Mahedero.

Informació general

Horaris

Dimarts, dimecres i divendres feiners de 10 a 18 h

Dijous de 10 a 21 h

Dissabtes de 10 a 20 h

Diumenges i festius de 10 a 14.30 h

Dilluns no festius tancat

Accés a la Fundació fins 30 minuts abans de tancar

Entrades

Entrada general

Individual: 12 €

Reduïda: estudiants de 15 a 30 anys i visitants majors de 65 anys, 7 €

Menors de 15 anys i aturats (acreditats): entrada gratuïta

Entrada a les exposicions temporals

Individual: 7 €

Reduïda: estudiants de 15 a 30 anys i visitants majors de 65 anys, 5 €

Menors de 15 anys i aturats (acreditats): entrada gratuïta

Passi anual: 13 €

Guia multimèdia: 5 €

Articket BCN

Visita els 6 principals centres d'art de Barcelona per 30 €. www.articketbcn.org

Accessibilitat

Transport

Autobusos 55 i 150 (bus Parc de Montjuïc)

Funicular de Montjuïc (metro Paral·lel, tarifa integrada)

Es recomana l'ús de transport públic per venir a la Fundació.

Imatges disponibles per a premsa i **dossier** digitalitzat a la nostra sala de premsa virtual www.fmirobcn.org/ca/fundacio/premsa i a l'enllaç <http://bit.ly/2hipk1v>.

Seguiu les activitats de *Sumer i el paradigma modern* a les xarxes amb l'etiqueta **#ParadigmaSumer** i al web www.fmirobcn.org.

Fundació Joan Miró ✱ **Barcelona**

Fundació Joan Miró
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
T +34 934 439 070
press@fmirobcn.org

www.fmirobcn.org